

Raadsvoorstel

Status: Voorbereidend besluitvormend

Agendapunt:	5
Onderwerp:	Programmabegroting 2025-2028
Datum:	10 oktober 2024
Portefeuillehouder:	drs. R.W.J. van Leeuwen
Decosnummer:	1861
Informant:	Derk van Dijken d.vandijken@dalfsen.nl

Voorstel:

1. De Programmabegroting 2025-2028 vast te stellen;
2. De kredieten voor het jaar 2025 uit het Investeringsplan 2025-2028 beschikbaar te stellen (Bijlage 6 Investeringskredieten);
3. Het saldo van de septembercirculaire 2024 te verrekenen met het meerjarensaldo 2025-2028 en voor 2024 de begroting 2024-2027 hierop te wijzigen;
4. De OZB-inhouding op de Algemene uitkering ad € 456.000, uit de mei- en septembercirculaire van het Rijk, te repareren met een structurele OZB-verhoging vanaf 2025 op de groep woning-eigenaren;
5. € 943.000,- te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar ter dekking van het negatieve begrotingssaldo.

Inleiding:

Voor u ligt de Programmabegroting 2025-2028. In de begroting worden de inkomsten en uitgaven van de gemeente Dalfsen gepresenteerd. De begroting beschrijft wat we willen bereiken, wat we hiervoor gaan doen en wat dit mag kosten. Het college uitvoeringsprogramma vormt hiervoor het kader. Op 8 juli 2024 stelde uw raad de Perspectiefnota 2025-2028 vast. Hierin zijn de voornaamste ontwikkelingen en nieuw beleid opgenomen. De Perspectiefnota is daarmee een belangrijke onderlegger voor de programmabegroting.

Financiële uitdaging

Met de Perspectiefnota stelde u al vast dat de inhoudelijke uitdagingen groot zijn terwijl het financieel perspectief onzeker is. Dalfsen is gelukkig (nog) een financieel gezonde gemeente, maar we zien ons net als alle andere gemeenten in Nederland geconfronteerd met een financieel onzekere toekomst. Gemeenten ontvangen van het Rijk onvoldoende middelen voor uitvoering van extra taken en hogere kosten. Het leidt tot structurele tekorten die uiteindelijk ook onze inwoners raken, als er niet wordt ingegrepen. Door een wijziging in de financieringssystematiek komen gemeenten in 2026 zo'n 3 miljard euro tekort, terwijl het aantal taken niet afneemt. 2026 staat daarom ook wel bekend als het 'ravijnjaar'.

Het vorige kabinet heeft een aantal stappen gezet om de financiële kloof kleiner te maken, maar dit is verre van voldoende. Ook het Hoofdlijnenakkoord en de uitwerking ervan in een regeerprogramma van het nieuwe kabinet lijken vooralsnog weinig perspectief te bieden. In de programmabegroting van Dalfsen zien we dit effect terug. In 2025 zien nog een structureel positief saldo, in de jaren erna is dit negatief. Deze ontwikkeling baart ons zorgen.

Ons college stelt zich op het standpunt dat een aantoonbare onvoldoende en onrechtvaardige financieringssystematiek niet ten koste mag gaan van onze inwoners. Om deze reden kiezen we er vooralsnog voor niet te bezuinigen, maar ons huidige beleid voort te zetten en op onderdelen nieuwe investeringen te doen. In aanloop naar de Perspectiefnota 2026-2029 zullen we bezien welke maatregelen er dan nodig zijn.

Hiermee volgen wij het begrotingsadvies van de VNG en doen wij dit in overleg met de provincie, vanuit haar rol als financieel toezichthouder. We willen namelijk voorkomen dat we door een niet volledig sluitende meerjarenbegroting onder nadrukkelijker financieel toezicht komen te staan. Om landelijk aandacht te vragen voor de financiële situatie van gemeenten neemt Dalfsen deel aan de publiekscampagne ['Je gemeente doet er alles aan'](#)

Vorbereiden op de toekomst

Het college heeft de behoefte om zich in afstemming met de gemeenteraad voor te bereiden op het scenario waarbij het Rijk de tekorten laat bestaan. Dit weten wij niet binnen de begroting en de Algemene Reserve op te lossen en dat betekent dat dit effect heeft op voorzieningen en lasten voor onze inwoners.

Dit najaar start het project Zero Based Budgetting (ZBB) in Dalfser vorm. Daarin worden alle begrotingsposten stuk voor stuk doorlopen en zetten we ZBB in als middel om inzicht te krijgen in mogelijke keuzes die wij als gemeentebestuur kunnen maken om taken, ambities en middelen in balans te krijgen/houden. Met de PPN 2025 – 2028 heeft u voor de begroting van 2025 geld beschikbaar gesteld om hier met een onafhankelijke externe projectleider mee aan de slag te gaan. Ons college gaat graag met u in gesprek over de strategie op de financiële situatie – onder andere op basis van de opbrengsten van het traject ZBB - als input voor de Begroting 2026. Hiervoor beleggen wij in het voorjaar van 2025 een bijeenkomst met uw raad.

Argumenten:

1. Kaderstelling is bevoegdheid van uw raad.

Op grond van de Gemeentewet stelt de gemeenteraad de begroting vast in het jaar voorafgaand aan dat waarvoor zij dient. Dit biedt het budgettaire kader waarmee ons college zijn opdrachten en bevoegdheden uitvoert.

2. Uw raad stelt conform de financiële verordening investeringskredieten beschikbaar.

In de financiële verordening is opgenomen dat de kredieten, zoals vastgesteld in het investeringsplan 2025-2028 bij het vaststellen van de Programmabegroting 2025-2028 beschikbaar worden gesteld voor het komende begrotingsjaar.

3. Verwerking van de septembercirculaire

Op Prinsjesdag, 17 september jl, is de septembercirculaire openbaar gemaakt. De effecten hiervan vindt u in de notitie bij de septembercirculaire. Dit is te laat om nog te kunnen verwerken in de begroting zoals die nu voorligt. Daarom stellen wij voor de effecten hiervan te verwerken als eerste begrotingswijziging op de Programmabegroting 2025-2028 en op de begroting 2024.

4. Het Rijk gaat ervan uit dat gemeenten de ruimte voor OZB-verhoging voor woning-eigenaren benut en heeft deze middelen al ingehouden op de Algemene Uitkering.

De OZB-inhoudingen op het gemeentefonds zijn ten aanzien van de decembercirculaire 2023 toegenomen met een bedrag van € 456.000. Dit maakt onderdeel uit van het meerjarig structurele tekort voor Dalfsen in de begroting 2025-2028. De ontstane tekorten, als gevolg van deze OZB-inhouding kunnen gerepareerd worden door een structurele stijging van de OZB vanaf 2025 op de groep woning-eigenaren. Dit levert Dalfsen €456.000 aan hogere baten op waarmee de inhoudingen van de mei- en septembercirculaire worden gerepareerd. Voor de achtergronden van dit voorstel is als bijlage 3 de Notitie 'Reparatie OZB-inhouding Rijk' toegevoegd.

5. Het incidenteel begrotingstekort moet incidenteel gedekt worden

Conform de richtlijnen van de Provincie moet per saldo het begrotingscijfer op nul of positief eindigen om te laten zien dat alle uitgaven gedekt zijn. Indien het incidentele begrotingssaldo negatief is, mag dit tekort met een incidentele bijdrage uit de algemene reserve worden afgedekt.

Kanttekeningen en risico's

1. Onzekere financiële ontwikkelingen

In de begroting is een inschatting gemaakt van kostenstijgingen, inflatie en schaarste van grondstoffen. Het is onduidelijk en onzeker hoe zich dit de komende tijd gaat ontwikkelen, zowel voor inwoners, ondernemers als de gemeente zelf. Daarmee is het lastig te voorspellen wat de effecten op de lange(re) zijn voor wat betreft de kostenstijgingen en eventuele compensatie via de algemene uitkering. De raming is zo realistisch mogelijk opgesteld. De toekomst zal moeten uitwijzen of dit voldoende is of dat de ontwikkelingen aanleiding geven tot het bijstellen van de ramingen.

Alternatieven:

Uw gemeenteraad kan de begroting gewijzigd vaststellen

De gemeenteraad kan een eigen afweging maken en de begroting op onderdelen gewijzigd vaststellen.

Duurzaamheid:

In de begroting is een paragraaf Duurzaamheid opgenomen.

Financiële consequenties:

In onderstaande tabel is het meerjarenperspectief van de begroting 2025-2028 weergegeven, exclusief de effecten van de septembercirculaire en OZB-reparatie. (De effecten van de septembercirculaire zijn in een aparte notitie bijgevoegd. Zie bijlage 2.)

De Perspectiefnota 2025-2028 noteerde, na verwerking van de meicirculaire 2024, meerjarig rode cijfers, uitgezonderd een kleine structurele plus in 2025. Het ravijnjaar 2026 en navolgende jaren lieten forse tekorten zien die Dalfsen voor stevige dilemma's stelt.

Na verwerking van alle mutaties voor de begroting is dit beeld ongewijzigd. Slechts het structurele saldo voor 2025 is licht positief, maar voor de rest prijken meerjarig slechts negatieve cijfers. Ondanks een nieuw kabinet zijn de financiële verwachtingen bij gemeenten niet hooggespannen voor Prinsjesdag. De doorrekening van de septembercirculaire 2024 wordt parallel aan deze begroting aan de gemeenteraad aangeboden waarmee een integrale afweging en besluitvorming door de gemeenteraad kan plaatsvinden.

Meerjarenperspectief Begroting 2025-2028 (bedragen x €1.000)	2025	2026	2027	2028
Stand programmabegroting 2024-2027 incl. structurele mutaties	3.014	-508	-1.942	-1.942
Verwerking mutaties circulaires Rijk	566	436	2.435	2.435
Verwerking mutaties Voorjaarsnota Kabinet 2024	-1.286	298	159	209
Totaal structurele wijzigingen PPN 2025-2028	-1.602	-1.682	-1.744	-1.809
Structureel saldo Perspectiefnota 2025-2028	692	-1.456	-1.092	-1.107
Mutaties raadsbesluiten na PPN 2025-2028	-159	-41	3	-289
Structureel saldo na raadsbesluiten	533	-1.497	-1.089	-1.396
Mutties begroting 2025 stuctureel	-22	-550	-461	-443
Structureel saldo Begroting 2025-2028	511	-2.047	-1.550	-1.839

Stand programmabegroting 2024-2027 incl. incidentele mutaties	-355	-299	-245	0
Totaal incidentele wijzigingen PPN 2025-2028	-852	-421	-175	0
Incidenteel saldo Perspectiefnota 2025-2028	-1.207	-720	-420	0
Mutaties raadsbesluiten na PPN 2025-2028	0	0	0	0
Incidenteel saldo na raadsbesluiten	-1.207	-720	-420	0
Mutties begroting 2025 incidenteel	-754	-30	0	0
Incidenteel saldo Begroting 2025-2028	-1.961	-750	-420	0

Totaal saldo Begroting 2025-2028	-1.450	-2.797	-1.970	-1.839
---	---------------	---------------	---------------	---------------

Indien de gemeenteraad instemt met de verwerking van de septembercirculaire en de voorgestelde OZB-reparatie, heeft dit gevolg voor de structurele en incidentele saldi in de meerjarenbegroting. Dit leidt tot de volgende bedragen:

Meerjarenperspectief Begroting 2025-2028 <i>(bedragen x €1.000)</i>	2025	2026	2027	2028
Structureel saldo Begroting 2025-2028	511	-2.047	-1.550	-1.839
Incidenteel saldo Begroting 2025-2028	-1.961	-750	-420	0
Saldo Begroting 2025-2028	-1.450	-2.797	-1.970	-1.839
Septembercirculaire 2024 (structureel)	51	47	107	-123
OZB-reparatie (structureel)	456	456	456	456
Totaal saldo Begroting 2025-2028	-943	-2.294	-1.407	-1.506
<i>Waarvan structureel</i>	<i>1.018</i>	<i>-1.544</i>	<i>-987</i>	<i>-1.506</i>
<i>Waarvan incidenteel</i>	<i>-1.961</i>	<i>-750</i>	<i>-420</i>	<i>0</i>

Communicatie:

De begroting is online te raadplegen.

Vervolg:

Op grond van artikel 191 Gemeentewet stuurt het college de door uw raad vastgestelde begroting, binnen 2 weken na vaststelling, naar Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel.

Bijlagen:

1. Programmabegroting 2025-2028
2. Notitie septembercirculaire 2024
3. Notitie reparatie OZB-inhouding Rijk
4. Doelenbomen begroting 2025-2028
5. VNG Ledenbrief begrotingsadvies 2025-2028

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
Rikus Jager

de gemeentesecretaris/alg. directeur,
Henry van der Woude

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 10 oktober 2024, nummer 1861;

gelet op artikel 191 van de Gemeentewet en de Financiële verordening van de gemeente Dalfsen;

b e s l u i t :

1. De Programmabegroting 2025-2028 vast te stellen;
2. De kredieten voor het jaar 2025 uit het Investeringsplan 2025-2028 beschikbaar te stellen (Bijlage 6 Investeringskredieten);
3. Het saldo van de septembercirculaire 2024 te verrekenen met het meerjarensaldo 2025-2028 en voor 2024 de begroting 2024-2027 hierop te wijzigen;
4. De OZB-inhouding op de Algemene uitkering ad € 456.000, uit de mei- en septembercirculaire van het Rijk, te repareren met een structurele OZB-verhoging vanaf 2025 op de groep woning-eigenaren;
5. € 943.000,- te onttrekken aan de algemene reserve vrij besteedbaar ter dekking van het negatieve begrotingssaldo.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 11 november 2024.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
Rikus Jager

de griffier,
Mara Zweers